

Kurikulární činnosti učitele

Od učiva
k jeho didaktické analýze,
výukovému cíli a učebním
úlohám

ŠP PS 2021

Diskuse k plnění 1. části portfoliového úkolů.

Výsledky zjištění

Problematické oblasti – Co
potřebujete ujasnit?

Jak se obohatilo Vaše
poznání?

Formální struktura portfoliového úkolu

Předmět – vzdělávací oblast:

Ročník:

Tematický celek:

Téma (3-4 vyuč. jednotek) *myšlenková mapa*

Cíle tématu: – *vybírat v RVP („cíle“, „klíčové kompetence“ a „očekávané výstupy“):*

- *kognitivní (vědomosti)*

- *psychomotorické (dovednosti, schopnosti)*

- *postojové - afektivní – výchovné (postoje, potřeby, zájmy, hodnoty)*

Téma vyuč. jednotky	Výukové cíle*)	<u>Did.an.učiva</u> POJMOVÁ	<u>Did.an.učiva</u> OPERAČNÍ	Výukové strategie	Evaluační nástroje Metodické poznámky
<i>z mapy</i>	<i>vyplývají z cílů tématu</i>	<i>fakta</i>	<i>učební úlohy</i>		
		<i>pojmy</i>	<i>(zadání)</i>		
		<i>generalizace</i>	<i>(otázky)</i>		
			KONKRÉTNĚ, ve 2. os.		

Klíčové kompetence a jejich průnik ve výuce - příklady

Kompetence k učení

- zájem o cizí jazyk, uvědomování si důležitosti znalosti cizího jazyka
- vedení k sebehodnocení i vzájemnému hodnocení
- vedení k vlastní aktivitě při vyhledávání učebního materiálu

Kompetence sociální a personální

- schopnost spolupráce a práce ve skupině
- zpracovávání témat různou formou (dramatizace, dialog, hudební zpracování apod.)
- vedení k respektování dohodnutých pravidel a k odpovědnosti za vykonanou práci skupinovou i samostatnou

Kompetence k řešení problémů

- práce s obrázkovým a akustickým materiálem
- zpracovávání předloženého problému – hledání správné odpovědi

Kompetence občanské

- možnost využití cizího jazyka v běžném životě
- seznámení s reáliemi anglicky mluvících zemí

Učivo – zkuste si prosím doma

- [fraus-prirodopis-8-pro-zs-a-vg-uc-ukazky-str-3-4-16-17-32-33-42-101-102.pdf](#)
- [Trávicí-soustava-1.pdf](#)
- [Savci-2-Placentálové.-Hlodavci \(1\).pdf](#)

Cíl semináře

Student/ka:

- vysvětlí, co tvoří učivo
- provede didaktickou analýzu učiva,
- zpracuje myšlenkovou mapu,
- vymezí výukový cíl.

Kurikulární obsahy

V kurikulárních dokumentech jsou uspořádány zpravidla do **vzdělávacích oblastí** nebo **vyučovacích předmětů**.

Vyučovací předměty „**vymezují rámec učiva** a zároveň poskytují předpoklady pro odbornost výuky tím, že jsou zakotveny v jednotlivých specializovaných oborech“ (Slavík, 1999, s. 220).

Vyučovací předměty jsou způsoby myšlení o určitých jevech; **nejsou** vědami v „kapesním vydání“; transformují je **s ohledem na žáky** a na **cíle** vzdělávání.

Vztah **obor – vyučovací předmět** jako klíčový problém tvorby kurikula.

Didaktická transformace obsahu

Aktéři:

Tvůrce kurikula - učitel - žák

Transformace

Tvůrce kurikula - učitel - žák

Ontodidaktická psychodidaktická – kognitivní

Obsahy

Oborové, kurikulární – výuky – znalostí jako obsahy mysli

Procesy

vyučování

učení

Ontodidaktika

- **Oborové obsahy** -
- fakta, pojmy, struktury oborů vědeckých, uměleckých, technických a jiných

- analýza obsahů vědních oborů s cílem jejich didaktické interpretace.

- **Psychodidaktika**
- **Strukturování obsahu** aneb jak jej uspořádat?
- **Legitimizace obsahu** aneb proč tomu vyučovat?
- **Výběr obsahu** aneb čemu vyučovat?

Didaktická analýza učiva
(pojmová,
operační/učební
úlohy a
mezipředmětová)

Didaktická analýza učiva =
analytická myšlenková činnost,
kterou provádí učitel nad
učební látkou (tématem), aby
objevil a realizoval veškerý její
výchovný a vzdělávací potenciál
(publikace J. Skalkové).

Didaktická analýza učiva =
projektová a hodnotící
činnost učitele, který při
přípravě na hodinu
zvažuje, zda se v
konkrétním učivu jedná
o:

- **poznatky** (definice, data, poučky, zákony, pravidla, reálie), jejichž osvojením se v žákově poznatkové sféře vytvoří **vědomosti**;
- **činnosti** (aktivity, cvičení, trénink, výkony), jejichž opakovaným prováděním se dosáhne určitých žádoucích **dovedností** v intelektuální, motorické nebo psychomotorické úrovni žáka, v některých případech (při větším počtu opakování) i zautomatizovaných struktur, tj. návyků;

Didaktická analýza učiva = projektová a hodnotící činnost učitele, který při přípravě na hodinu zvažuje, zda se v konkrétním učivu jedná o:

- **logické operace** a myšlenkové pochody a postupy k pochopení nového učiva a jeho souvislostí; mají formativní význam, učí žáka **myslet** a **hledat** řešení a postupy;
- **výchovné momenty**, obohacující a rozvíjející **emotivní sféru** člověka, prožívání citů a emocí, estetických vjemů a prožitků;
- **volní prvky** k rozvíjení určité míry snahy, **vytrvalosti** a **vůle** k pochopení nového a k překonání překážek.

1. Pojmová analýza - stěžejních pojmů v tématu a vztahů mezi nimi.

Nástroje:

pojmová mapa

analýza
struktury
učiva – 3
kategorie:

Struktura učiva

Pojmy (kategorie nebo třídy věcí či myšlenek se společnými nejdůležitějšími /podstatnými/ vlastnostmi); konkrétní, abstraktní; 1 -2 slova

Generalizace (zobecnění) = výrok, který vyjadřuje vztahy mezi 2 nebo více pojmy; souvětí (př. Dělení je operací inverzní k násobení)

Fakta (informace o jednotlivých skutečnostech – o lidech, věcech, konkrétních místech, o události..).

Příklady

Pojmy

Oběhová soustava. Krev, červené krvinky, bílé krvinky, krevní destičky.

Fakta: V těle máme 5-6l krve. Svaly společně s kostrou umožňují pohyb těla a vyvíjejí sílu. Dýcháním je nepřetržitě zajištěn přívod kyslíku ze vzduchu.

Generalizace: Na svalech závisí i trávení potravy a oběh krve. Onemocnění dýchacích cest předcházíme otužováním, pravidelným větráním, dodržováním hygieny. Každý člověk má krev určité krevní skupiny.